
Kemintien kaavarungon luonto- ja maisemaselvitys

2017

29.9.2017

OULU

S **SITO**

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	TUTKIMUSMENETELMÄT JA KÄYTETYT AINEISTOT.....	4
	2.1 Lähtöaineistot.....	4
	2.2 Maastotyöt ja raportointi.....	5
3	MAANKÄYTTÖ	6
	3.1 VILMO-suunnitelma	7
4	LUONTO	8
	4.1 Maa ja kallioperä	8
	4.2 Pinta- ja pohjavedet	8
	4.3 Luonnonympäristön yleiskuvaus.....	9
	4.3.1 Kuvio 1	10
	4.3.2 Kuvio 2	10
	4.3.3 Kuvio 3	10
	4.3.4 Kuvio 4	10
	4.3.5 Kuvio 5	11
	4.3.6 Kuvio 6	11
	4.3.7 Kuvio 7	11
	4.3.8 Kuvio 8	11
	4.3.9 Kuvio 9	12
	4.3.10 Kuviot 10, 11, 12, 13,14, 15, 16.....	12
	4.3.11 Kuvio 17	13
	4.3.12 Kuvioimattomat alueet	13
	4.3.13 Huomionarvoiset kohteet	13
	4.4 Eläimistö.....	14
5	MAISEMA.....	15
	5.1 Maisemarakenne.....	15
	5.2 Maisemakuvan muutos 1950-luvulta nykypäivään	16
	5.2.1 Eino Leinon puiston alue	16
	5.2.2 Muu kaavarunkoalue (laajennusalue).....	17
	5.3 Nykyinen maisemakuva	18
	5.3.1 Eino Leinon puisto	18
	5.3.2 Muu kaavarunkoalue	20
	5.4 Näkymät ja tärkeät reunavyöhykkeet.....	21
	5.4.1 Eino Leinon puisto	21
	5.4.2 Muu kaavarunkoalue	21
	5.5 Maamerkit ja maisemahäiriöt	22
	5.5.1 Eino Leinon puisto	22
	5.5.2 Muu alue	22
6	MAISEMAN OMINAISPIIRTEET JA ARVOKKAAT KOHTEET	23
	6.1.1 Eino Leinon puisto	23
	6.1.2 Muu kaavarunkoalue	23
7	MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET LUONNON JA MAISEMAN NÄKÖKULMASTA.....	24
8	YHTEENVETO	26
9	LÄHTEET	27
LIITTEET	Liite 1 Maisema, nykytila, kartat 1 ja 2	
	Liite 2 Kasvillisuus, kartat 1 ja 2	
	Liite 3 Maankäyttö suositukset, luonto ja maisema, kartat 1 ja 2	

1 Johdanto

Kemintien kaavarungon luonto- ja maisemaselvitys on laadittu alueen kaavarunkotyön selvitysaineistoksi. Kaavarunkotyö tähtää Kemintien bulevardisointiin. Kemintien bulevardisoinnin tavoitteena on Uuden Oulun yleiskaavan mukaisesti kehittää keskustan ja yliopiston välistä aluetta toiminnoiltaan monipuolisena, vehreänä ja tiiviinä sekä korkealaatuisen kävely- ja pyöräily-ympäristöön ja joukkoliikenteeseen perustuvana kaupunkiympäristönä. Kemintien bulevardi yhdistää Alppilan ja Välivainion alueet yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka ytimenä Kemintie palveluineen jatkossa toimii (Uuden Oulun yleiskaava, 2016).

Selvitysalue sijaitsee Oulussa Välivainion, Alppilan ja Koskelan kaupunginosissa. Se rajautuu rautatien ja Pohjantien väliselle alueelle Kemintien molemmin puolin. Nyt laadittu selvitys on yhdistetty tässä raportissa Sito Oy:n vuonna 2015 laatimaan Eino Leinon puiston vastaavaan luonto- ja maisemaselvitysraporttiin, koska selvitysalueet muodostavat yhdessä kaavarunkoalueen. Kaavarunkoalueen kokonaislaajuus on n. 67 ha, vuonna 2017 selvitetyn alueen laajuus on n. 52 ha ja Eino Leinon puiston selvitysalueen laajuus on noin 15 ha. Kaavarunkoalueeseen sisältyy asemakaavamuutosalue (n. 5 ha).

Tässä luonto- ja maisemaselvityksessä on tarkasteltu alueen maisemarakennetta, maisemakuvaa, maiseman tilallisia elementtejä, arvoja ja maisemavaurioita. Luonnon osalta on tarkistettu ja selvitetty alueen kasvillisuus- ja luontotyypit sekä eläimistön yleispiirteet. Selvitysten pohjalta on esitetty maiseman ja luonnon kannalta arvokkaat kohteet, jotka tulisi ottaa huomioon alueen maankäytön jatkosuunnittelussa. Selvitys on laadittu asemakaavoitukseen vaadittavalla tarkkuudella.

Tämä luonto- ja maisemaselvitys on laadittu konsulttityönä Sito Oy:ssä Oulun kaupungin toimeksiannosta. Oulun kaupungilla työtä ovat ohjanneet Mirjam Larinkari, Mika Uolamo, Elina Jaara ja Matti Tynjälä. Selvityksen laatimiseen ovat osallistuneet Sito Oy:stä:

Saara-Kaisa Konttori, FM maantiede, maisemasuunnittelija AMK

Projektin hallinta, maisemaselvitys

Juha Parviainen, FM biologi

Luontoselvitys

Anna Pakanen, suunnitteluassistentti

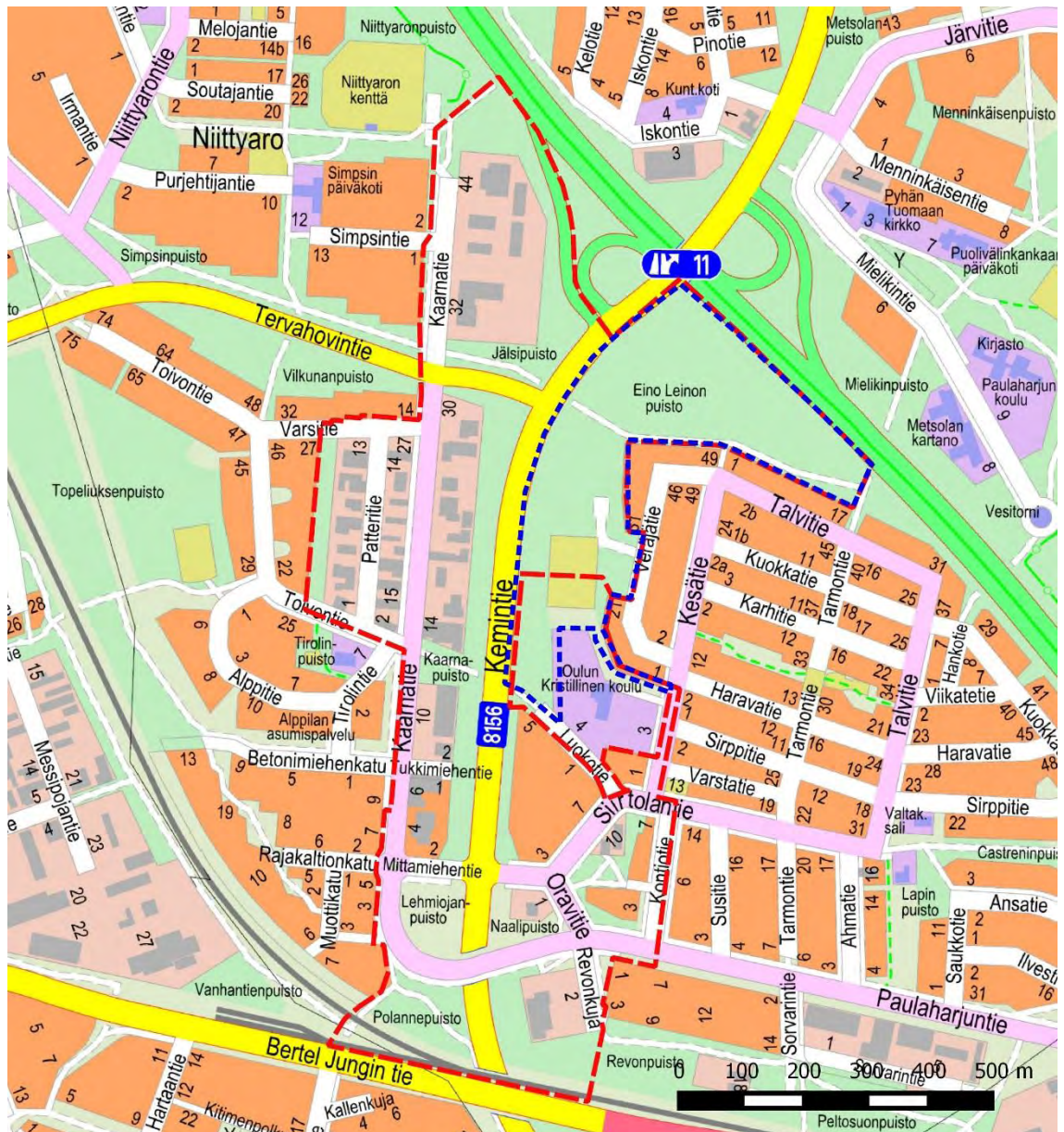
Raporttikartat

Marika Bremer, maisema-arkkitehti

Maisemaselvitys, laadun valvonta

Lauri Erävuori, biologi

Luontoselvitys, laadun valvonta

Kuva 1. Kaavarunkoalueen rajaus opaskartalla. Eino Leinon - puiston selvitysalue (2015) rajattu sinisellä katkoviivalla. Asemakaavamuutosalueen raja alueen sisäisenä rajauksena punaisella.

2 Tutkimusmenetelmät ja käytetyt aineistot

2.1 Lähtöaineistot

Luonto- ja maisemaselvityksen lähtöaineistona on käytetty alueelta olemassa olevia tietoja, Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunan tietoja (mm. arvokkaat alueet, muinaisjäännökset, korkeustiedot jne.) sekä uusimpia maastokarttoja ja ilmakuvia. Alueen historiaan on tutustuttu vanhojen maastokarttojen ja ilmakuvien pohjalta. Ympäristön osalta on tarkistettu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta tiedot alueella mahdollisesti esiintyvistä uhanalaisista kasvi- ja eläinlajeista. Lisäksi alueen maankäytön suunnitelmat on tarkistettu voimassa olevista yleis- ja asemakaavoista. Työn lähtöaineistona on käytetty myös vuonna 2014 valmistunutta Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus -suunnitelmaa (VILMO). Eino Leinon puiston alueen osalta raportointi perustuu vuoden 2015 selvitykseen.

2.2 Maastotyöt ja raportointi

Alueen nykytilanteen tarkistamiseksi on selvitysalueelle tehty maastokäynnit. Maastokäynnit pyrittiin ajoittamaan kasvillisuuden kasvukauden parhaimpaan hetkeen. Maastokäynnit on tehty alueelle 4.7.2015, jolloin maastossa tarkistettiin alueen kasvillisuus, luontotyypit ja eläimistö. Alueen nykyisen maisemakuvan havainnoimiseksi alueelle tehtiin maastokäynti 11.7.2017. Maastotöiden aikana ympäristöä havainnoitiin kuunnellen ja tarkkaillen. Maastokäynneillä tehtiin kirjallisia muistiinpanoja ja otettiin valokuvia. Vuoden 2015 maastokäynnit on tehty luonnon ja kasvillisuuden osalta 16. ja 17.6.2015 ja maiseman osalta 29.6.2015.

Luonto- ja maisemaselvitys on koottu yhdeksi kaavarunkotyön lähtöaineistoraportiksi. Liitekartoissa 1–3 on esitetty alueen kasvillisuus (liite 1), maisema-analyysi (liite 2) ja maankäyttösuositukset luonnon ja maiseman osalta (liite 3).

Kuva 2. Raportin valokuvien kuvauspisteet ilmakuvalla.

3 Maankäyttö

Selvitysalueella ovat voimassa tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, Uuden Oulun yleiskaava ja asemakaava.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa selvitysalue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi, joka sijoittuu Oulun seudun laatukäytävän alueelle.

Uuden Oulun yleiskaavassa (2016) Kemintien kaavarungonalue on esitetty merkinnöillä AK-c (keskustamainen asuin- ja liikealue) ja moottoritien lähialueen osalta merkinnällä EV (suojaviheralue). Rautatien lähialueet on merkitty virkistysalueeksi (V). Pieni osa selvitysalueesta on merkitty pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP) ja palvelujen, hallinnon ja kaupan alueeksi (P). Kemintien varsi on esitetty kaupunkiraitiotien kehittämiskäytäväksi. Kaavarunkoalueen läpi on merkitty kolme alueellista pääväylää/ yhdystietä sekä kolme kevyen liikenteen pääreittiä.

Kuva 3. Ote Uuden Oulun yleiskaavasta.

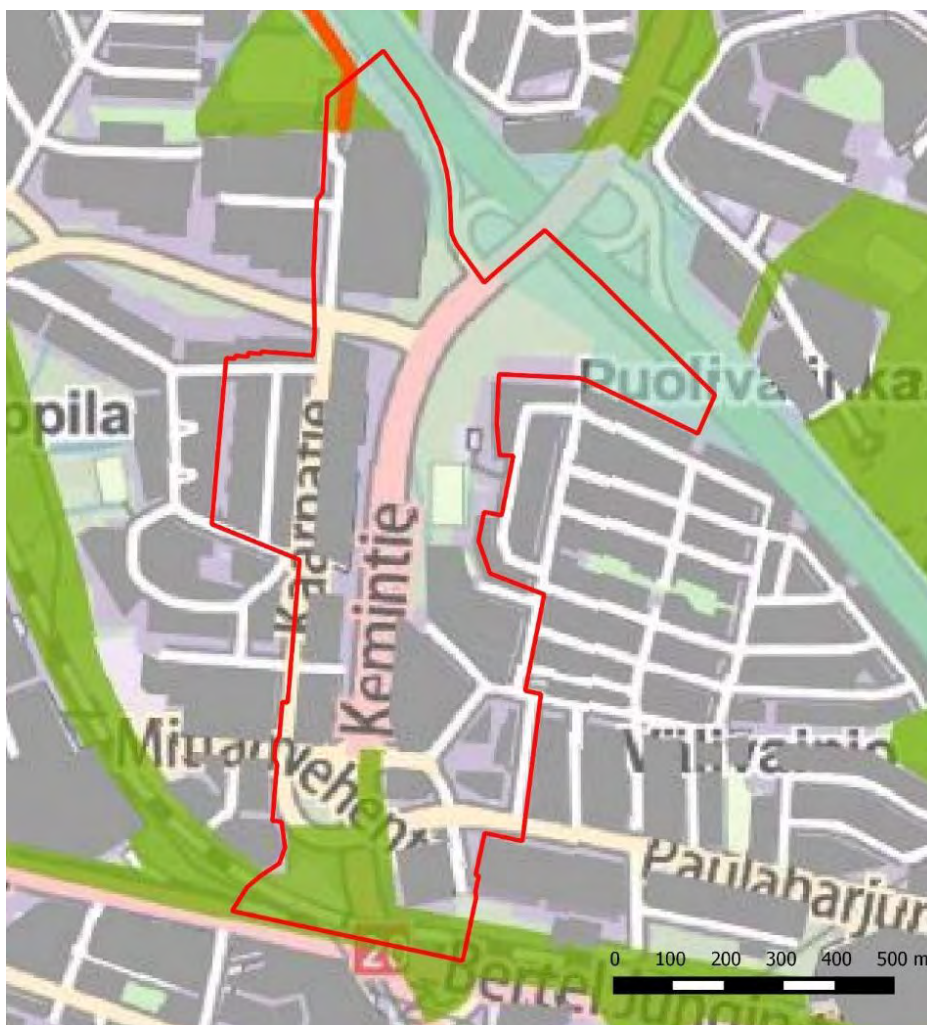
Asemakaavassa kaavarunkoalueen viheralueet on esitetty puistona, lähivirkistysalueena tai suojaviheralueena (P/VP/VL/EV). Aluetta halkovat kevyenliikenteen väylät on kaavassa esitetty jalankululle ja polkupyörälle varattuna alueena. Selvitysalueeseen rajautuvat asuinrakentamiseen käytetyt tontit on esitetty merkinnällä AO, AL ja AK sekä kaupallisessa tai teollisessa tarkoituksessa olevat tontit merkinnöillä T, TY-1, KM-2, K, KTY ja LH. Kaavarunkoalueen keskelle jäävät urheilualueet on esitetty asemakaavassa merkinnällä Up. Selvitysalueeseen rajautuva koulun ja päiväkodin alue on esitetty asemakaavassa merkinnöillä Yo, AP ja Ys (opetustoimintaa palvelevat kortteli, paikoitusalue, sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten kortteli). Kemintie piennaralueineen on asemakaavassa merkitty yleisen tien alueeksi (LT).

3.1 VILMO-suunnitelma

Uuden Oulun yleiskaavatyötä tukemaan on laadittu Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus -suunnitelma, VILMO, vuonna 2014. VILMO-suunnitelmassa yhdistyvät aikaisemmin laaditut Oulun maisemaselvitys ja Oulun monimuotoisuusselvitys. VILMO-suunnitelmassa on sovellettu ekosysteemipalveluiden näkökulmaa, joka tarjoaa uudenlaisen tavan maiseman ja luonnon arvojen tunnistamiseen ja viheralueverkostojen arvottamiseen. VILMO-suunnitelmassa on tarkasteltu laajasti koko uutta Oulua, sekä laadittu tarkemmat analyysit Oulun, Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon alueilta.

Viheralueverkostokartalla kaavarunkoalueelle on merkitty suojaviheraluetta (moottoritien lähialueet), maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (metsät) sekä virkistysaluetta (puistoalueet). Tuotantopalvelut kartalla ei ole erityisiä merkintöitä kaavarunkoalueelle, ekosysteemin tuki- ja säätelypalveluiden kartalla on esitetty pieniä alueita alueen eteläosassa taajaman viheralueina (ilmaston säätely, hiilen varastointi ja eroosion kontrolli) ja ekosysteemin kulttuuripalvelut kartalla kaavarunkoalueen rautatien läheiset viheralueet on esitetty taajaman viheralueina (virkistäytyminen, henkinen ja fyysinen terveys).

Luonnon- ja maiseman suositukset maankäyttö -kartalla kaavarunkoalueen rautatien läheiset alueet on suositeltu säilytettäväksi virkistysalueena ja moottoritien läheiset alueet suojaviheralueena.

Kuva 4. Ote VILMO-suunnitelman Oulun viheralueverkosto kartasta

4 Luonto

4.1 Maa ja kallioperä

Maaperä- ja kallioperätietoja selvitetiin Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) maaperä- ja kallioperäaineistojen avulla.

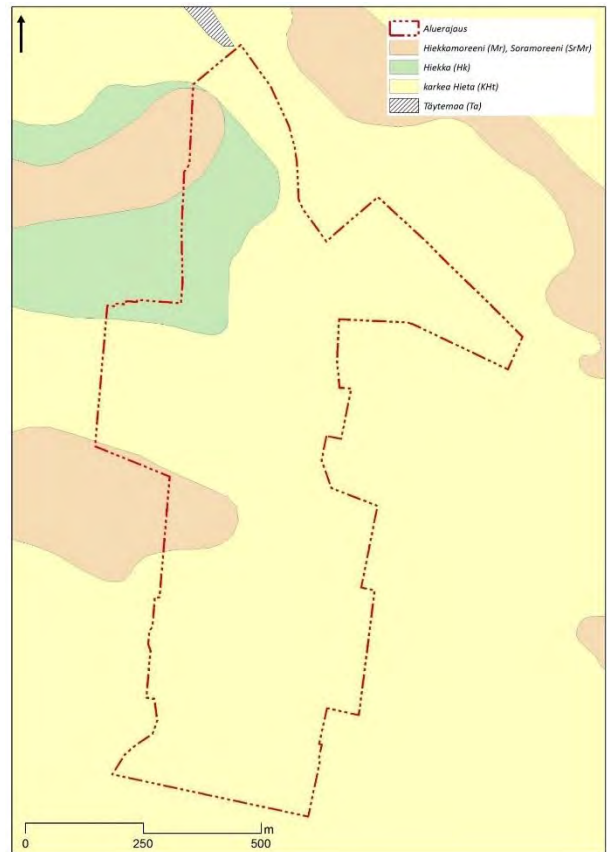
Selvitysalueen kallioperä on kokonaisuudessaan graniittia.

Maaperäaineistojen perusteella selvitysalue on valtaosin karkearakeista maalajia, enimmäkseen karkeaa hietaa. Alueen pohjois- ja länsiosassa on kuitenkin myös hiekka- ja hiekkamoreeni- sekä soramoreenimaita. Maalajien jakautumisesta on erotettavissa suoraan myös selvitysalueen pinnanmuodoiltaan korkeammat kohdat, harjut, jotka muodostuvat hiekkamoreeneista ja hiekasta.

GTK:n aineistossa ei ollut erikseen merkitty alueen pintamaalajeja.

4.2 Pinta- ja pohjavedet

Selvitysalue sijoittuu Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueelle. Selvitysalueelle ei sijoitu varsinaisia pintavesiä. Alueen pintavedet muodostuvat soistuneille metsäaluille sijoittuvista lammikoista ja kosteista painanteista. Selvitysalueen pohjoispuolella sijaitsee Pyykösjärvi sekä Kuivasjärvi ja alueen eteläpuolelle sijoittuu Oulujoen alajuoksu Hydrologisessa jaottelussa selvitysalue sijoittuu Perämeren rannikkoalueen päävesistöalueelle ja valuma-alueiden 3. jakovaiheessa välialueelle 84V111. Selvitysalueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita.

Kuva 5. Selvitysalueen pohjamaalajit (GTK 15.9.2017).

Kuva 6. Valuma-alueet selvitysalueella.

4.3 Luonnonympäristön yleiskuvaus

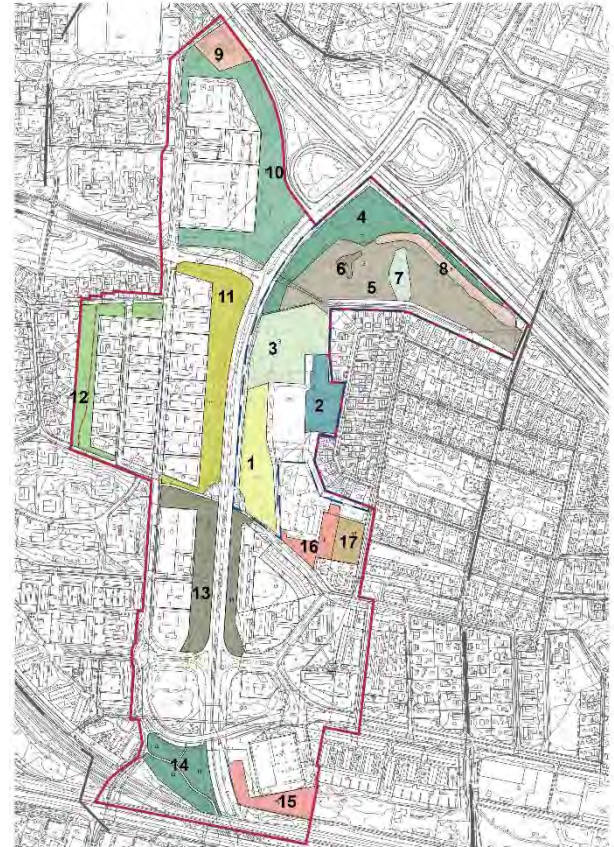
Kasvimaantieteellisessä jaottelussa hankealue sekä laajennusalue sijoittuvat Pohjanmaa–Kainuu vyöhykkeen läntiseen osaan ja Oulun Pohjanmaan eliömaakunnan pohjoisosaan. Pohjanmaa–Kainuu kasvillisuusvyöhykettä kutsutaan myös suureksi vaihettumisvyöhykkeeksi, missä kohtaavat eteläiset ja pohjoiset kasvilajit ja kasvillisuustyypit. Metsien puuston kasvu on eteläisempiä rinnakkaistyyppisiä hieman hitaampaa ja floristisesti metsät ovat niukkalajisempia. Vastaavasti pohjoisten lajien esiintyminen on heikompaa. Pohjanmaan–Kainuu on kasvillisuusvyöhykkeistämme soisin. (Kalliola 1973)

Eino Leinin puiston selvitysalue koostuu lähes kokonaan metsämaasta. Luonnon ominaispiirteistä on havaittavissa alueen aikaisempi viljelyskäyttö alueen rehevänä ja ravinteikkaana yleisilmennä. Metsien kasvupaikkatyyppi vaihtelee pohjois- ja keskiosien suurruohokasvillisuudesta ja lehtomaisista kankaista eteläosan tuoreen kankaan metsään. Ympäristöhallinnon uhanalaisten lajien rekisterin (Hertta-rekisteri) mukaan alueella ei ole aiemmin tunnettuja uhanalaisten lajien esiintymiä (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 2015).

Selvityksen laajennusalue on pääosin rakennettua aluetta. Metsäalueet ovat voimakkaasti käsiteltyjä suojametsiä, jotka muodostuvat pääosin tuoreen kankaan metsätyypeistä.

Maastokäynnin yhteydessä alueelta ei havaittu uhanalaisten lajien esiintymiä, havaintojen mukaan alueen kasvilajisto koostuu yleisistä lajeista.

Eino Leinin puisto kuvioitiin luonnon ominaispiirteiden mukaan kahdeksaan eri kuvioon vuoden 2015 selvityksissä. Kuviointia on nyt jatkettu myös laajennetulle selvitysalueelle. Kuviot on esitetty seuraavissa kappaleissa ja niiden sijoitumien selvitysalueelle kuvassa 8.

Kuva 7. Kasvillisuusalueiden kuviointi

Kuva 8. Lehmiojan puiston istutettua kasvillisuutta

Kuva 9. Kaavarunkoalueen suojametsät ovat havupuuvaltaisia.

4.3.1 Kuvio 1

Selvitysalueen eteläosaan sijoittuu varttunutta tuoreen kankaan mäntymetsää. Kuvion vallitsevana metsätyypinä esiintyy Pohjanmaa-Kainuun vyöhykkeelle tyypillinen puolukka-mustikkatyyppi (VMT). Kuvio on tavanomaista VMT-metsää hie-man rehevämpää, tämä ilmenee sammalkerroksen epäyhtenäisyytenä, ruohojen ja heinien esiintymisenä sekä pihlajan runsautena pensaskerrok-sessa.

4.3.2 Kuvio 2

Kuvio sijoittuu selvitysalueen itäosaan, urheilukentän ja asuinalueen väliselle alueelle. Kuvion kasvillisuus on kuvion 1 kaltaista VMT-tyypin metsää, pääpuulajina esiintyy mäntyä. Puusto on suurikoista ja selvitysalueen muihin metsiin verrattuna vanhaa (Kuva 12).

4.3.3 Kuvio 3

Kuvio sijoittuu urheilukentän pohjoispuolelle selvitysalueen keskiosaan. Kuviolla on havaittavissa alueen entinen viljelyskäyttö. Kenttäkerrok-sessa esiintyy muun muassa pietaryrttiä, puna-alilakkia, niittynätkelmää, peltokortetta ja runsaasti maitohorsmaa. Kuvion puusto koostuu männystä, koivusta ja lehtikuusesta.

4.3.4 Kuvio 4

Kuvio sijoittuu selvitysalueen pohjoisosaan rajautuen Kemintiehen ja Pohjantiehen. Kasvupaikka-tyypiltä kuvio on lehtomaista kangasta ja vallitsevana metsätyypinä esiintyy metsäkurjenpolvi-käenkaali-mustikkatyyppi (GOMT). Kuvion puusto pääosin varttunutta mäntyvaltaista sekametsää, sekapuina esiintyy kuusta ja haapaa. Kenttäkerrosta vallitsee mustikka, riidenliekoa esiintyy paikoin runsaasti. Ruohoista kuviolla esiintyy muun muassa oravanmarjaa, metsäimarretta, metsätähteä ja kultapiiskua.

Kuva 10. Rehevää puolukka-mustikkatyyppin metsää kuvion 1 pohjoisosassa

Kuva 11. Kuviolle 2 sijoittuu vanha "Belgian korpi".

Kuva 12. Koivikkoa kuviolla 3.

Kuva 13. Kuvion 4 eteläosan metsää.

4.3.5 Kuvio 5

Kuvio sijoittuu selvitysalueen pohjoisosaan entiselle viljelysalalle. Kuvio on rehevää ja siellä esiintyvä metsä on kasvillisuustyyppiltään kosteaa runsasravinteista kulttuurivaikutteista suurruohokasvillisuutta. Alueelle sijoittuu myös avoimempi niittymäinen sekä veden valtaama alue. Nämä kuviot on rajattu omiksi erillisiksi kuvioiksi (kuviot 6 ja 7). Kuvio on yleisilmeeltään hyvin rehevä, sammalkerros puuttuu lähes kokonaan, kenttäkerrosta vallitsevat ruohot. Lajisto koostuu muun muassa metsätähdestä, ahomansikasta, suorvokista ja vuohenputkesta, myös puna-ailakkia ja maitohorsmaa esiintyy runsaasti. Pensaskerros on niin ikään tiheä, runsaimmin esiintyy koivua, pajuja, pihlajaa ja tuomea. Lisäksi paikoin esiintyy punaherukkaa ja vadelmaa. Puusto on lehtipuuvaltaista, paikoin esiintyy kuusta ja kuvion itäosassa mäntyä.

4.3.6 Kuvio 6

Kuvio 6 on kuvion 5 sisälle sijoittuva pensoittunut pienialainen niitty. Kasvillisuutta vallitsevat maitohorsman, mesiangervon, nokkosen ja puna-ailakin kasvustot. Lisäksi niityllä esiintyy muun muassa niittyleinikkiä, hiirenvirnaa ja koiranputkea.

4.3.7 Kuvio 7

Kuvio sijoittuu selvitysalueen keskiosiin. Maastokäyntien ajankohtina alue oli veden valtaama. Kasvillisuudesta päätellen vetisyys on kausiluontoista. Kuvion puusto koostuu lähinnä hieskoivusta, kenttäkerrosta hallitsee sarojen ja heinien muodostamat kasvusto, lisäksi esiintyy muun muassa mesiangervoa, metsäalvejuurta, kielloa ja niittyleinikkiä. Lahopuun määrä kuviolla on runsaampaa kuin muualla selvitysalueella, joka lielee seurausta kausittaisesta vetisyydestä.

4.3.8 Kuvio 8

Meluvallin päälle sijoittuvan kuvion kasvillisuus koostuu alueelle tyyppillisestä suurruohokasvillisuudesta. Runsaimpina esiintyy maitohorsmaa, vuohenputkea ja mesiangervoa. Paikoin esiintyy myös vadelmaa ja tuomea ja koivua.

Kuva 14. Metsää kuvion 5 pohjoisosassa.

Kuva 15. Pensoittunut niitty selvitysalueen keskiosassa (kuvio 6)

Kuva 16. Maastokäynnin ajankohtana veden valtaamana ollut kuvio (kuvio 7).

Kuva 17. Meluvallin päällä sijaitsevaa suurruohokasvillisuutta (kuvio 8)

4.3.9 Kuvio 9

Kuviolle 9 sijoittuu osa meluvallia ja linkkimasto ympäristöineen. Alue on voimakkaasti ihmisen muokkaama. Kasvillisuus muodostuu pääosin suurruohoista (mm. maitohorsma, koiranputki, niittyleinikki, puna-ailakki). Puusto on sekapuustoa (mänty, haapa, koivu).

4.3.10 Kuviot 10, 11, 12, 13,14, 15, 16

Kuviot 10, 11, 12, 13, 14 ja 15 sijoittuvat suoja-
vyöhykkeille, pääosin Kemintien ja rautatien vaikutusalueille. Kuvio 16 sijaitsee selvitysalueen keskiosassa, koulurakennuksen ympäristössä. Kuvioiden kasvillisuus on voimakkaasti kulttuuri-
vaikutteista ja hoidettua ympäristöä. Alueet muodostuvat suojametsistä, jotka ovat havupuuvaltaisia (mänty, kuusi). Paikoin esiintyy myös lehtipuustoa, pääpuulajina koivu. Kuviolla 15 lehtipuustoa esiintyy enemmän. Koivujen lisäksi alueella kasvaa mm. tuomea, haapaa ja pihlajaa. Aluskasvillisuus muodostuu kuivemmillä kankailla varvuista ja heinistä (mm. mustikka, puolukka). Lehtipuuvaltaisemmissa alueilla aluskasvillisuudessa on runsaammin mm. vadelmaa, nokkosta ja puna-ailakkia. Puuston ikä vaihtelee nuoresta varttuneeseen. Paikoin kuvioilla on vanhempia ja jykeviä mäntyjä, jotka ovat tyypillisiä alueelle.

Kuviolla 16 kasvaa kookasta varttunutta männikköä. Aluspuusto muodostuu lähinnä koivuista ja pihlajista.

Kuva 19. Kuvion 9 alueella kasvillisuus on suurruohovaltaista

Kuva 20. Kemintien varressa olevat suojametsien pääpuulajina on mänty (kuvio 10)

Kuva 21. Korttelialueiden väliin jäävää metsää kuviolla 12.

Kuva 18. Kuvion 16 puusto on varttunutta männikköä.

Kuva 22. Kuvion 15 metsä on paikoin rehevää.

4.3.11 Kuvio 17

Kuvio 17 sijaitsee selvitysalueen keskiosassa tonttikadun varrella. Alue on joutomaata, jossa on epämääräisen kokoisia vanhoja asfaltoituja alueita, jotka ovat ajan saatossa kasvittuneet. Kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Kasvillisuus muodostuu tavanomaisista kulttuurilajeista. Alueella kasvaa muutama kookas iäkäs mänty.

4.3.12 Kuvioimattomat alueet

Selvitysalueen eteläosaan sijoittuu hoidettuja taloyhtiöiden pihapiirejä ja hoidettuja puistoalueita. Alueiden puusto on osin istutettua ja aluskasvillisuus muodostuu hoidetusta nurmesta. Alueilla kasvaa muutamia maisemallisesti merkittäviä puita, mutta muutoin niillä ei ole erityisiä luontoarvoja.

4.3.13 Huomionarvoiset kohteet

Selvitysalueella ei esiinny kasvillisuuden kannalta huomionarvoisia kohteita.

Kuva 23. Joutomaaksi jääneellä alueella on vanhoja, vähitellen kasvittuneita asfalttikenttiä (kuvio 17).

Kuva 24. Alueen hoidetuilla viheralueilla kasvaa istutettua puustoa ja hoidettua nurmea. (kuvio 18)

Kuva 25. Kerrostalokortteleiden ympäristöt ovat hyvin hoidettuja. (kuvio 18)

4.4 Eläimistö

Vuosien 2015 ja 2017 maastokäyntien yhteydessä havainnoitiin alueella esiintyvää eläimistöä. Alueelta ei havaittu merkkejä nisäkkäiden esiintymisestä alueella. Alueen nisäkkäslajisto koostuneekin taajamametsille tyypillisistä lajeista kuten oravasta, ketusta ja rusakosta. Maastokäynneillä havaitut linnut koostuivat enimmäkseen yleisistä ja tavanomaisista lajeista. Uhanalaiseksi luokiteltuja tai lintudirektiivin I-liitteen lajeja ei havaittu, silmälläpidettäväksi luokitelluista lajeista (Tiainen ym. 2016) selvitysalueen pohjoisosassa (kuviolla 4) havaittiin punavarpuunen. Maastokäynnillä havaitut lajit on esitetty taulukossa 1. Vuoden 2017 inventoinnit tehtiin vain selvitysalueen laajennetulle osalla, eikä Eino Leinon puiston aluetta inventoitu uudelleen. Laajennusosan metsäalueet ovat pirstaloituneempia kuin Eino Leinon puiston osalta, joten nisäkkäiden viihtyminen alueilla on epätodennäköisempää kuin Eino Leinon puiston laajemmilla yhtenäisillä alueilla.

Linnuston osalta vuoden 2017 maastokäynneistä voidaan todeta, että laajennusosan alueella ei tehty havaintoja silmälläpidettävästä lajista (punavarpuunen), jota tavattiin Eino Leinon puistossa kesällä 2015. Muutoin tavattu lajisto oli pääosin samaa kuin vuoden 2015 inventoinnissa.

Taulukko 1. Maastokäyntien 2015 yhteydessä havaitut lintulajit.

Maastokäynnin yhteydessä havaitut lintulajit			
Nimi	Tieteellinen nimi	Lintudirektiivin liitteen-I laji	Uhanalaisuusluokka
Punavarpuunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT
Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>		LC
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>		LC
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>		LC
Punakylkirastas	<i>Turdus</i>		LC
Mustarastas	<i>Turdus</i>		LC
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>		LC
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>		LC
Talitianen	<i>Parus major</i>		LC
Sinitiainen	<i>Parus caeruleus</i>		LC
Västääräkki	<i>Motacilla alba</i>		LC
Harakka	<i>Pica pica</i>		LC

*Uhanalaisuusluokitus: LC, Least Concern = elinvoimainen, NT, Near Threatened = silmälläpidettävä, VU, Vulnerable = vaarantunut.

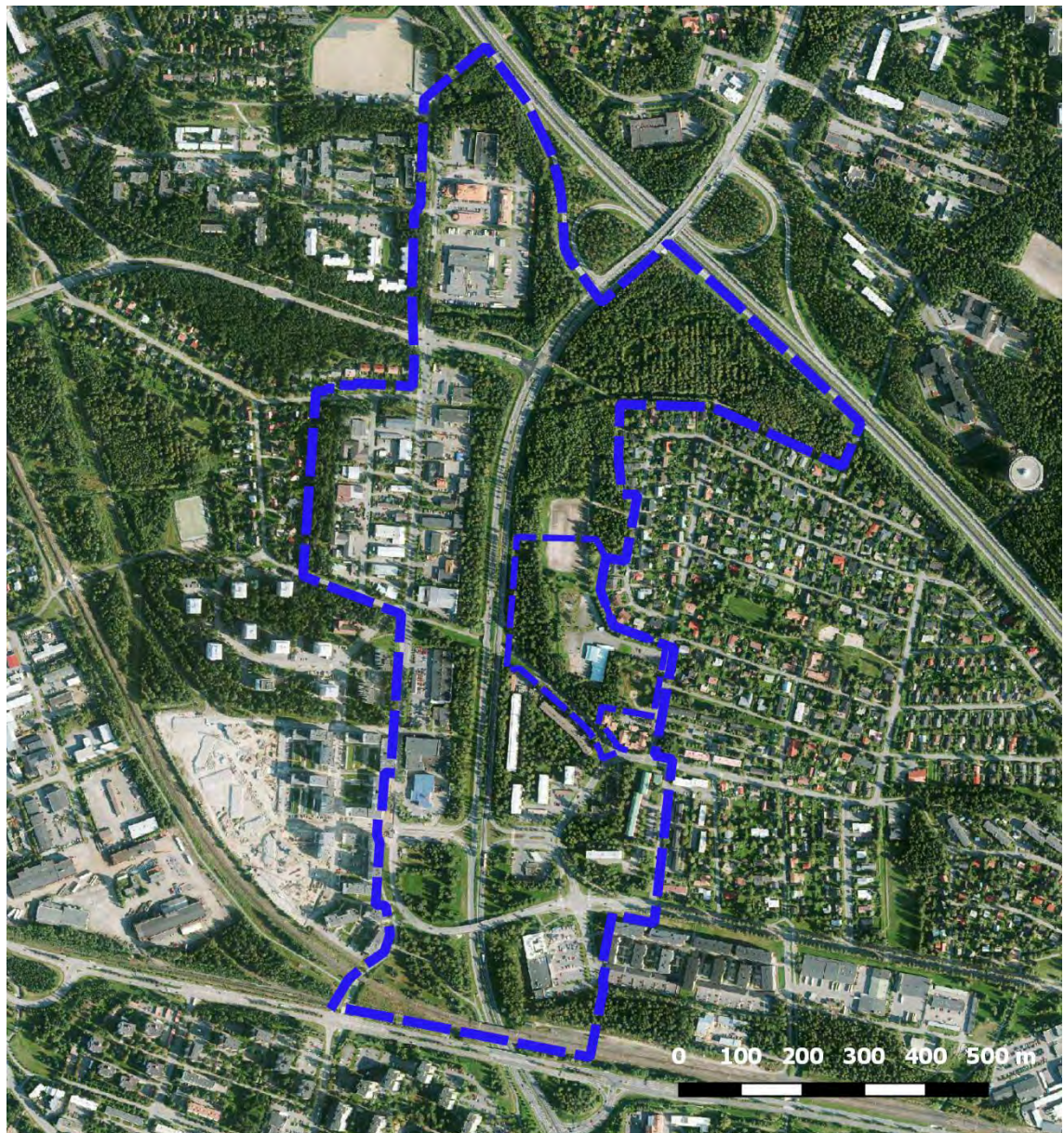
5 Maisema

5.1 Maisemarakenne

Maisemarakenne on maastorakenteen sekä siinä toimivien luonnonprosessien ja kulttuuri-prosessien muodostama dynaaminen kokonaisuus, jonka perusosia ovat maa- ja kallioperä, ilmasto, vesi, elollinen luonto ja kulttuurisysteemi. Maisemarakenteen perusrunko muodostuu selännealueista ja niille sijoittuvista vedenjakajista, laaksoista, joihin vedet kerääntyvät, ja niiden väliin jäävistä rinteistä.

Koko kaavarunkoalue on luontaisesti hyvin tasaista Oulun maisemarakenteelle tyyppilliseen tapaan. Luontaiset korkeusvaihtelut ovat vähäisiä ja loivia. Kaavarunkoalueen selkeimmät luontaiset korkeusvaihtelut tulevat esille Kaarnatien pohjoisosassa, jossa maasto kohoaa loivasti kohti Niittyaron aluetta. Muutoin korkeusvaihteluita muodostavat tehdyt rakenteet, Pohjantien meluvallit sekä kevyenliikenteen väylien alikäytävät ja Kemintien ylityssilta.

Alueella ei ole vesistöjä.

Kuva 26. Selvitysalue rajattuna ilmakuvalla.

5.2 Maisemakuvan muutos 1950-luvulta nykypäivään

Maisemakuvalla tarkoitetaan maisemarakenteen silmin havaittavaa ulkoasua. Maisemakuvan muodostavat maaston muodot, reuna-alueet, yksittäiset elementit, kasvillisuus ja ihmisen luomat keinomuodot. Äänimaisema ja mielikuvat muovaavat myös maisemakuvasta muodostuvaa kokonaisuutta, jolloin havainnoijan omat arvot, tuntemukset ja tiedot alueesta vaikuttavat lopullisen maisemakuvan syntymiseen. Tässä tarkastelussa keskitytään ainoastaan maiseman fyysisiin elementteihin maisemakuvan muovaajana.

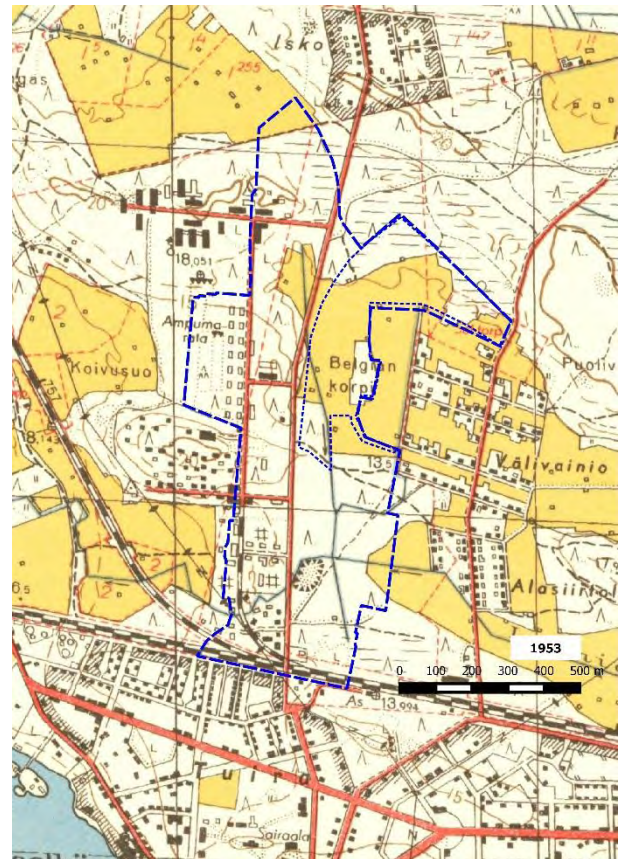
Selvitysalueen maisemakuvan muutosta tämän päivän tilanteeseen tarkasteltiin vanhoista maastokartoista ja vanhoista ilmakuvista Oulun kaupungin karttapalvelun kautta. Vanhoista kartoista tarkastelussa olivat maastokartat vuosilta 1953, 1961, 1965, 1981 ja 1989. Vanhat kartat ladattiin Maanmittauslaitoksen karttapalvelusta. Oulun kaupungin karttapalvelun ilmakuvista tarkasteltiin Eino Leinin puiston muutosta vuoden 1947, 1965, 1980, 1990, 1999 ja koko 2000-luvun ilmakuvista. 2017 Oulun kaupungin palvelussa ei ollut enää vanhoja ilmakuvia nähtävillä.

5.2.1 Eino Leinin puiston alue

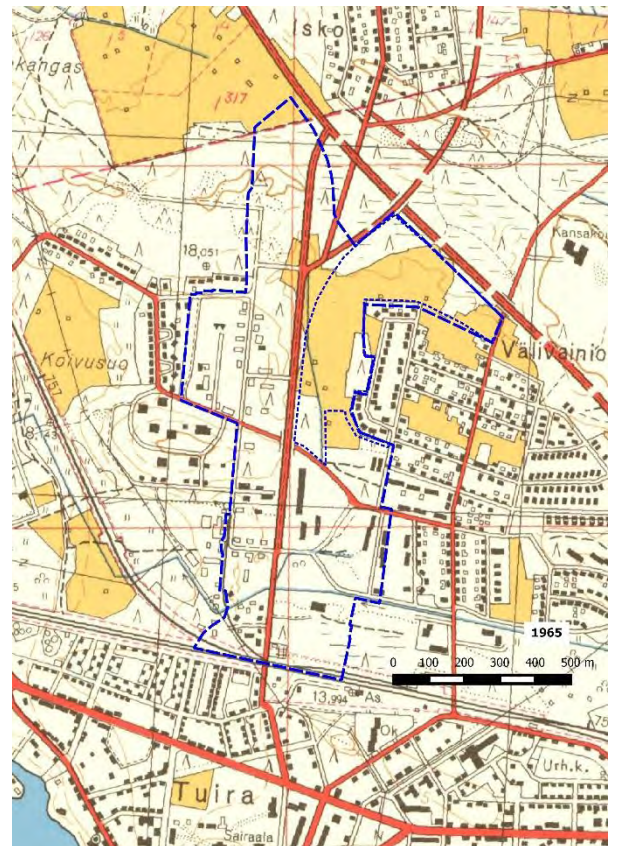
Vuoden 1953 kartalla selvitysalue on pääosin peltoa. Peltoalueen keskellä on metsäinen alue Belgian Korpi. Alue on rajautunut jo silloin lännessä tielinjaan, joka noudattaa nykyisen Kemintien linjausta. Välvainion asutusalue on selkeästi hahmotettavissa kartalla. 1961 kartalla alue on muuttumaton edelliseen verrattuna.

Vuoden 1965 kartalla alue on muotoutunut ympäröivän tiestön osalta lähes nykyiseen muotoonsa. Peltoalueet ovat jääneet osin rakentamisen alle, mutta ovat säilyneiltä osin avoimia. Pohjantie näkyy kartalla rakenteilla olevana tiesuutena.

Vuoden 1981 kartalla alue on saavuttanut jo nykyisen kaltaisen muotonsa. Selvitysalueen eteläosaan on rakennettu koulu ja peltoalueet on otettu suurelta osin urheilukenttien alueeksi. Vuoden 1980 ilmakuvasta käy ilmi, että urheilukenttien ja Alppilaan suuntautuvan

Kuva 27. Selvitysalue vuoden 1953 peruskartalla

Kuva 28. Selvitysalue vuoden 1965 peruskartalla

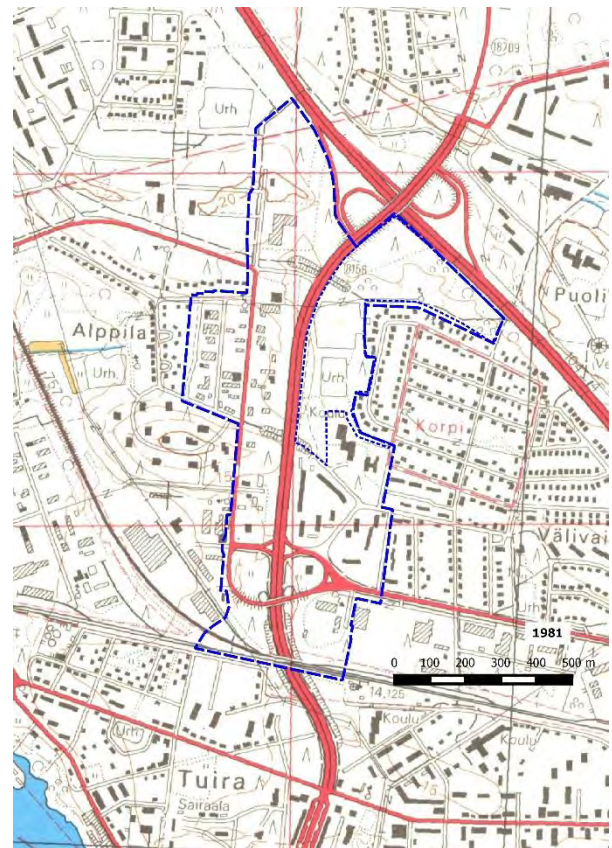
kevyenliikenteen väylän välinen alue on vielä avoin. Alueen pohjoisosaa halkoo kevyenliikenteen väylä. Vuoden 1989 kartassa tilanne on lähes sama kuin vuoden 1981 kartassa ja tänä päivänä. Ilmakuvista on kuitenkin huomattavissa alueen umpeenkasvu 1980-luvulta 2000-luvulle. Viimeisetkin avoimet alueet ovat kasvaneet umpeen ja urheilukentät ovat jääneet lähes ainoiksi avoimeksi maisematilaksi koko alueella.

5.2.2 Muu kaavarunkoalue (laajennusalue)

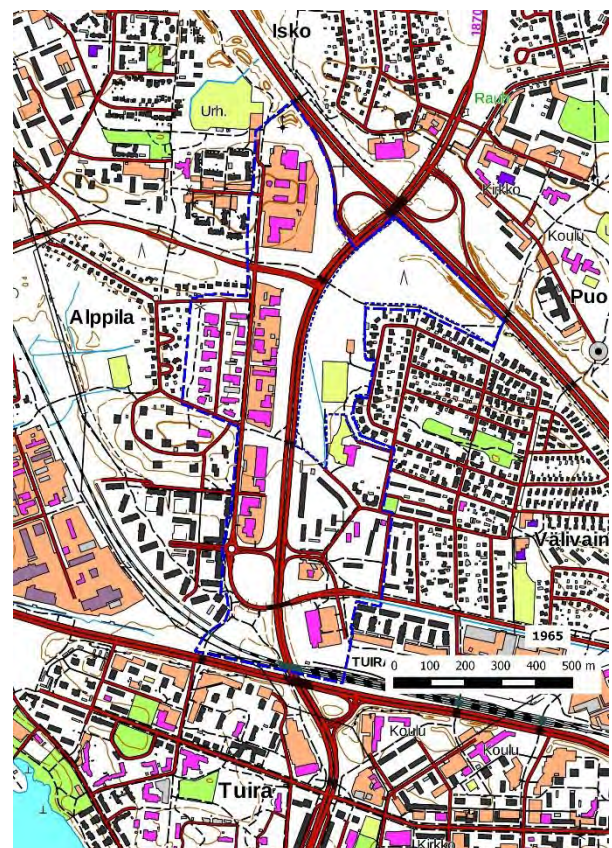
Vuoden 1953 kartalla kaavarunkoalueen rajautuu etelässä rautatiehen, mutta pohjoisessa rajaavia tielinjoja ei vielä ole. Kemintien paikalla oleva tielinjaus halkoo aluetta. Rautatien haara ulottuu alueelle nykyisen Kaarnatien eteläosaan ja tiettävästi rautatien toimintaan liittyviä rakennuksia on nykyisen puistoalueen kohdalla. Patteritien alueella on sijainnut ampumarata. Pohjoisosa on lähes rakentumaton. Tervahovintien tielinjan kohdalla on ollut erillinen tie. Nykyisen huoltoaseman kohdalla on maa-ainesten ottokuoppa.

Vuoden 1965 kartalla alueen rakenne on muuttunut jo lähes nykyisen kaltaiseksi. Kaarnatien eteläosalla on vielä rautatienhaara ja pieniä rakennuksia. Pohjantien linjaus on esitetty jo kartalla. Alppilan ja Vällivainion rakennuskanta on laajempi ja tiestö rakentunut. Pohjoisosan rakennuskantaa on purettu.

Vuoden 1981 kartalla alue on pitkälti nykyisen kaltainen. Pohjoisosan rakennuskanta ei vielä vastaa nykyistä rakennusmassaa. Kaavarunkoalueen ulkopuolelle sijoittuvaa Alppilan uutta kerrostaloaluetta ei ole vielä rakennettu, vaan kaavarunkoalueen eteläosa on vielä teollisuusaluetta (Rajaville Oy).

Kuva 29. Selvitysalue vuoden 1981 peruskartalla

Kuva 30. Selvitysalue vuoden 2017 peruskartalla

5.3 Nykyinen maisemakuva

5.3.1 Eino Leinon puisto

Tänä päivänä Eino Leinon puisto on maisematiltaan suurelta osin suljettua. Maisemakuvan muodostava pääelementti on metsä. Metsäalueiden ilme vaihtelee Eino Leinon puiston eri osissa. Eteläosassa Kemintien varrella ja urheilukenttien eteläpuolella alueen vanhimmat metsät ovat väljäkosti kasvavaa sekametsää. Suuret ja vanhat männyt luovat mahtipontisen mittakaavan alueelle. Urheilukentän pohjoispuolella, pisimpään peltoalueena pysyneellä alueella kasvaa puolestaan koivikko ja lehtikuusikko, jotka luovat omintakeisen ilmeen ja tilan metsään. Selvitysalueen pohjoisosan metsät Alppilaan suuntautuvan kevyenliikenteenväylän ja Pohjantien välillä ovat puolestaan maisematiltaan hyvin sulkeutunutta. Pensaskerros ja pienpuusto on runsasta. Niiden yläpuolelle kohoaa vielä kookas vanhempi puusto. Alueella kasvaa muutamia todella hienoja ja vanhoja maisemapuiksi sopivia mäntyjä. Alppilaan johtavan kevyen liikenteen väylän varrella kasvaa puolestaan näyttäviä koivuja. Metsäalueilla on paljon polkuja, mikä kertoo viheralueiden aktiivisesta virkistyskäytöstä.

Maisemakuvaltaan avoimimmat alueet sijoittuvat urheilukenttien läheisyyteen ja Veräjätien kortteleiden taakse jäävälle kapealle puistokaislalle.

Kuva 31. Koivikkoa urheilukentän pohjoispuolella

Kuva 32. Eino Leinon puiston eteläisimmässä osassa on vanhimmat metsät. Männyt ovat vanhoja.

Kuva 33. Moottoritien meluvallit muodostavat "vihermakkarat" suojametsän keskelle.

Kuva 34. Lehtikuusikko kasvaa hyvin vanhalla pellolla.

Kuva 35. Moottoritien varteen jäävän suojametsän aluspuusto on tiheä.

*Kuva 37. Tiheät suojametsät rajaavat rautatie-
aluetta.*

Kuva 38. Suojametsissä on runsaasti polkuja.

*Kuva 36. Alppilaan johtavan kevyen liikenteen-
väylän varrella kasvaa komeita koivuja.*

*Kuva 39. Puusto kehystää kevyen liikenteen reit-
tejä.*

5.3.2 Muu kaavarunkoalue

Muu kaavarunkoalue on maisemakvaltaan pääosin rakennettua kaupunkimaisemaa, jota erikokoiset suojavihervyöhykkeet vehreyttävät ja antavat melu- ja näkösuojaa rautatielle ja vilkkaasti liikennöidylle Kemintielle. Suojametsien puusto on paikoin hyvinkin kookasta ja vanhaa. Metsissä kasvaakin paljon komeita mäntyjä, jotka tulevat paikoin hienosti esille puistoalueilla, joilla muu puusto ja aluskasvillisuus on raivattu mäntyjen ympäristöstä pois. Suojametsissä on useita yksittäisiä puita, joita voisi säilyttää myös yksittäisinä maisemapuina mahdollisuuksien mukaan. Suojametsien maisematila on sulkeutunutta. Puistoalueilla kasvaa myös runsaasti puustoa, joka on osin istutettua. Puistoalueiden maisematilat ovat pääosin puoliavoimia.

Kemintien itäpuolelle ja Paulaharjuntien pohjoispuolelle sijoittuvat rakennetut alueet ovat maisemakvaltaan puistomaisia ja vehreitä runsaan kasvillisuuden ansiosta. Osaltaan myös vanhempi rakennuskanta luo alueelle ominaisen tunnelman.

Kemintien länsipuolella rakennetut alueet ovat pääosin kaupan- tai pienteollisuuden käytössä. Tontit on rakennettu osin melko täyteen ja etenkin Patteritien varrella katukuva on jokseenkin jäsentyneen. Kaarnatien varressa ilme jo jäsentyneempi ja huolitellumpi selkeästi rajattujen kevyen liikenteen- ja ajoväylien sekä katupuiden ansiosta. Kaarnatien eteläosassa selvitysalueen maisemakuvaan tuo modernin ilmeen ja suuremman mittakaavan uudet Alppilan alueen kerrostalot.

Kaavarunkoalueen avoimet maisematilat muodostuvat tie- katu ja rata-alueille ja niiden läheisyyteen.

Kuva 40. Komeat männyt ovat alueelle tyypillisiä.

Kuva 41. Puistomaista vanhaa kerrostaloaluetta.

Kuva 42. Kaarnatien katukuvaa

Kuva 43. Patteritien katukuvaa.

5.4 Näkymät ja tärkeät reunavyöhykkeet

5.4.1 Eino Leinon puisto

Kemintie, Pohjantie ja olemassa olevat asuinalueet rajaavat Eino Leinon puistoalueen selkeästi yhdeksi kokonaisuudeksi. Eino Leinon puistossa reunavyöhykkeitä muodostavat kevyenliikenteen väylät. Myös urheilukentät rajaavat aluetta osiin. Alueen sisällä ei kuitenkaan ole selkeitä reunavyöhykkeitä, jotka tulisi säilyttää tai ennallistaa mahdollisen lisärakentamisen myötä.

Alueen peitteisyydestä johtuen merkittäviä pitkiä näkymiä ei synny kuin suorille kevyenliikenteen väylien osille. Avointa näkymää muodostuu laajimmin Veräjätien korttelin takana sijaitsevalle puistokaistaleelle.

5.4.2 Muu kaavarunkoalue

Koko kaavarunkoalue jakaantuu neljään selkeään lohkoon voimakkaasti rajaavien tielinjausten ja rautatien johdosta. Kemintie rajaa koko kaavarunkoalueen kahteen selkeään osaan. Pohjoisessa Pohjantie ja etelässä rautatie rajaavat aluetta voimakkaasti. Lisäksi Paulaharjuntie ja Tervahovin tie rajaavat kaavarunkoaluetta pienemmiksi lohkoiksi.

Kemintien ylittävältä sillalta avautuu pitkät näkymät. Myös Kaarnatielle muodostuu pitkä näkymäsektori, jonka Mittamiehentien kiertoliittymä katkaisee mukavasti.

Lyhyitä miellyttäviä näkymiä avautuu kaavarunkoalueella hoidettuihin puistoihin ja jäsenneilyille katualueille.

Alueelle ei sijoitu varsinaisia luonnon muodostamia reunavyöhykkeitä. Muutamat puurivit ja katupuusto sen sijaan rajaavat alueita ja näkymiä sekä luovat viihtyisää katu ympäristöä.

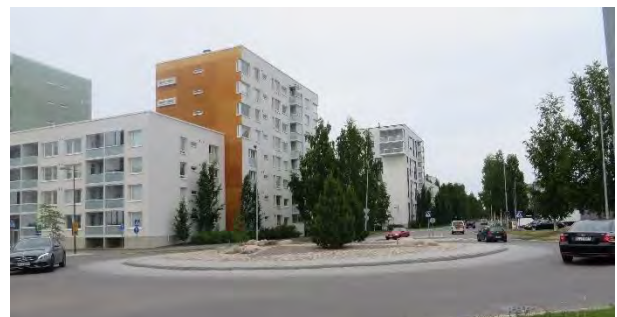
Alueella on muutamia yksittäisiä maisemapuita, jotka muodostavat selkeitä näkymän päätteitä kulkuväylille tai nousevat muuten selkeästi esille maisemassa.

Kuva 44. Urheilukentän eteläpuolella on avointa niittyä.

Kuva 45. Veräjätien korttelin taakse jää hoidettu, avoin puistokaistale.

Kuva 46. Kiertoliittymä katkaisee Kaarnatien pitkän näkymän. Uudet kerrostalot luovat modernin ilmeen alueelle.

Kuva 47. Paulaharjuntien varrella on näyttävä lehtikuusirivistö

5.5 Maamerkit ja maisemahäiriöt

Kemintien kaavamuutosalueella ei ole erityisiä suurimittakaavaisia maamerkkejä. Selkein maamerkki alueella on Paulaharjuntien varteen sijoituvan marketin korkea mainostoteemi. Kemintietä ajaessa myös Kemintien ylittävä silta on nähtävissä maamerkinä, eräänlaisena ”porttina” saavuttaessa Tuirasta Alppilan ja Välivainion puolelle.

5.5.1 Eino Leinon puisto

Eino Leinon puiston alueelle ei sijoitu selkeitä maisemavaurioita. Pienempinä häiriöinä voidaan nähdä metsään kaivettu allas ja sinne jätetyt roskat (mm. pyörän osia). Äänimaisemaan muodostaa häiriötä aluetta rajaavien Kemintien ja Pohjantien liikennemelu, joskin suojametsät ja meluvallit suojaavat hyvin muita alueilta melulta. Meluvallit muodostavat suojametsän keskelle muusta maisemasta irrallisen ”vihermakkaran”.

5.5.2 Muu alue

Kaavarunkoalueen rakennetuilla osilla ei ole merkittäviä maisemahäiriöitä tai -vaurioita. Pattertien varrella sijaitsevien pienteollisuus tonttien piha-alueet ja tonttien rajaukset ovat osin jäsenymättömiä ja luovat kadulle hieman rähjäisen yleisilmeen.

Rautatien reuna-alueet eivät kovin viihtyisiä, mutta polkujen määrästä päätellen myös rautatien lähialuetta käytetään ulkoiluun. Kaavarunkoalueen eteläreunaan sijoittuu vanha asemalaituri, joka on ränsistynyt ja kasvittunut. Vanhan asemalaiturin voisi kunnostaa jopa maiseman kokokokohdaksi.

Kuva 48. Ruokakaupan mainostoteemi voidaan nähdä maamerkinä

Kuva 49. Paulaharjuntien sieltä yli Kemintien muodostaa ”portin”.

Kuva 50. Eino Leinon puistossa ei juuri ole maisemaa häiritseviä tekijöitä.

Kuva 51. Roskat ja kaivettu allas voidaan laskea pieniksi, korjattaviksi, maisemahäiriöiksi.

6 Maiseman ominaispiirteet ja arvokkaat kohteet

Selvitysalueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai kulttuurihistoriallisia kohteita. Selvitysalueelta ei ole tiedossa tunnettuja muinaisjäänöksiä. (Paikatietoikkuna, 2015).

Arvokkaita alueita Oulussa 2015 selvityksen mukaan alueelle ei sijoitu paikallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita.

6.1.1 Eino Leinon puisto

Eino Leinon puiston ominaispiirteeksi ovat muodostuneet reheväkasvuiset metsät. Alue on kasvanut täysin umpeen viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Isojen ajoväylien vuoksi suojametsille on selkeä tarve etenkin Pohjantien varrella. Vanhimmat metsäiset alueet (alueen eteläosa ja entinen Belgian korpi) ovat kookkaiden mäntyjen ansioista maisemassa hyvin erottuvia alueita. Vanhoja mäntyjä tulisi säilyttää ainakin maisemapuina alueella.

Eino Leinon puiston alueelle jää useita puuryhmiä, jotka voisi nostaa maisemassa paremmin esille. Alueella on elinvoimaisia haapa-, hieskoivu- ja lehtikuusiryhmiä.

6.1.2 Muu kaavarunkoalue

Koko kaavarunkoalueella maiseman ominaispiirteeksi voi mainita kookkaat männyt ja niistä muodostuvat suojametsät. Isot männyt elävöittävät alueen ilmettä myös vehreillä puistoalueilla. Koko alueen puistomaisuus ja vehreys ovatkin alueen maiseman kokokohtia.

Kookasta puustoa on niin runsaasti kaavarunkoalueella, ettei jokaista komeaa mäntyä ole tarve suojella. Kuitenkin alueen identiteettiin kuuluvat kookkaat männyt, joita olisi hyvä säilyttää alueella maisemapuina sekä osana suojametsiä.

Kuva 52. Koivikko urheilukentän pohjoispuolella muodostaa selkeän mustavalkoisen pilariston maisematilaan.

Kuva 53. Alueella on näyttäviä haaparyhmiä, lisää saisi perattua muun puuston seasta.

Kuva 54. Alueen vanhimmissa metsissä on useita maisemapuiksi kelpavia mäntyjä.

7 Maankäyttösuositukset luonnon ja maiseman näkökulmasta

Maankäyttösuositukset on laadittu luonnon ja maiseman näkökulmasta. Suosituksissa on rajattu säilytettävät ja muutoksille herkät alueet sekä rakentamiseen soveltuvat alueet.

Kasvillisuuden ja eläimistön kannalta alueella ei ole tiedossa olevia maankäyttöä rajoittavia tekijöitä. Mikäli silmälläpidettävän punavarpuksen esiintyminen alueella halutaan turvata, on selvitysalueen pohjoisosan rehevän yleisilmeen säilyttäminen suotavaa.

Maaperän puolesta alue soveltuu hyvin rakentamiseen.

Maankäyttösuositukset kartalla luonnon ja maiseman näkökulmasta on esitetty liitteessä 3.

Rakentamiseen soveltuvat alueet

Selvitysalue sopii suurelta osin hyvin rakentamiseen. Rakentamista ei rajoita maaperä eikä kasvillisuus tai eläimistö. Eino Leinon puiston alueelta on tunnistettu myös hyvin rakentamiseen soveltuvia alueita, jotka sijoittuvat nykyisille puisto- ja viheralueille. Rakentamiseen soveltuvilla alueilla on myös säilytettävää vanhaa puustoa, jota tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää uuden rakentamisen lomassa yksittäisinä maisemapuina tai puuryhminä. Tällöin uusi ja vanha maisema sekoittuisivat, eikä uuden rakentamisen raja olisi niin jyrkkä.

Rakentamiseen soveltuvilla alueilla uuden rakentamisen tulee olla maisemakuvallisesti laadukasta ja korkeatasoista. Uuden rakentamisen tulee luoda maisemallisesti miellyttäviä ympäristöjä ja näkymiä. Viihtyisän maisemakuvan ja asumisympäristön takaamiseksi rakennettavaan alueisiin tulee sisällyttää riittävästi viher- ja puistoalueita.

Puistoina ja viheralueina säilytettäväksi suositeltavat alueet

Nykytilanteessa iso osa selvitysalueesta on metsää ja puistoalueita, jotka antavat suojaa myös vilkkaasti liikennöidyille väylille.

Kaavarunkoalueen Kemintien itäpuoliset alueet ovat puistomaisia ja pitkät perinteet omaavia asuinalueita. Näiden alueiden luonne olisi suositeltavaa säilyttää. Tärkeä osa näiden alueiden luonnetta on puistomainen ja vehreä ympäristö. Viheralueiden ja puuston säilyttäminen alueella on suositeltavaa.

Eino Leinon puiston alue voidaan ottaa osin rakennuskäyttöön, mutta alueella sijaitsevia vaihtelevia puuryhmiä tulisi pyrkiä säästämään ja ottamaan osaksi uusia viheralueita ja puistoja. Myös riittävät suojavyöhykkeet pientaloalueeseen tulisi säilyttää.

Patterinpuisto Patteritien länsipuolella on myös suositeltava säilyttää suojametsänä olemassa olevan perinteisen rintamamiestalo-tyyppisen asutuksen ja pienteollisuusalueen välisenä maisemallisena tilanjakajana. Mikäli Patteritien tonttien käyttötarkoitus muuttuu, on myös siinä tilanteessa hyvä säilyttää maisemallinen raja alueiden välillä.

Kemintien säilyessä nykyisen kaltaisena on myös sen varrella syytä säilyttää riittävä suojakasvillisuus. Kemintien bulvevardisoinnin yhteydessä näkö- ja melusuojaus olemassa oleviin ja säilytettäviin alueisiin tulee tarkastella erikseen. Suositeltavaa olisi kuitenkin pyrkiä säilyttämään ainakin jonkin verran alueen kookasta ja näyttävää puustoa maisemapuina ja puuryhminä.

Suojavyöhykkeenä säilytettävät alueet

Selvitysalueetta rajaavat koillisessa Pohjantie ja etelässä rautatie. Nämä liikenneväylät vaativat ympärilleen suojavyöhykkeen lähialueiden viihtyisyyden ja asumismukavuuden takaamiseksi. Riittävän laajat ja vehreät suojavyöhykkeet tarjoavat myös elinympäristöjä alueen eläimistöille sekä turvaavat ekologiset yhteydet ympäröiville alueille.

Bulevardisoitavan Kemintien varrella melu- ja näkösuojaus voidaan ratkaista myös rakentamisen keinoin tai sijoittamalla tienvarteen käyttötarkoitukseltaan sellaista rakentamista, joka ei ole niin herkkää melun suhteen.

Yhteystarpeet

Alueen uudelleen rakentumisen myötä tulee taata riittävät ja toimivat yhteydet olemassa olevilla pääkulkureiteillä. Alueelle sijoittuvat tie- ja katualueet säilytetään lähtökohtaisesti liikennealueina. Nykyiset katu- ja tiealueisiin liittyvät vihervälit tulee säilyttää ja niitä tulee myös jatkossa hoitaa osoitetun hoitoluokituksen mukaisesti. Tie- ja liikennejärjestelyjen muuttuessa tulee säilyttää riittävät vihervälit ja viheryhteydet eri alueiden välillä. Kevyen liikenteen pääyhteydet tulee säilyttää ja ne tulee kunnostaa vastaamaan pääväyliltä vaadittavia ominaisuuksia. Kevyen liikenteen liikenneympäristö tulee säilyttää viihtyisänä ja turvalisena.

Kuva 55. Väylien varsilla kasvaa paikoin niittykasvillisuutta.

8 Yhteenveto

Kemintien kaavarunkoalueen maisemakuva on pääosin jäsentynyt ja alueiden nykyiset käyttömuodot tulevat hyvin esille maisemassa. Eino Leinon puisto muodostaa laajan oman alueensa kaavarunkoalueen sisälle. Eino Leinon puiston sisäinen maisemakuva on melko jäsentymätön ja alueen yleisilme muodostuu rehevästä ja vaihtelevasta kasvillisuudesta. Runsas kasvillisuus on suotavaa säilyttää Eino Leinon puistossa ja muiden pääväylien läheisyydessä, koska se muodostaa melu- ja näkösuojaa Kemintien, Pohjantien ja rautatien suuntaan ja siksi se on perusteltua säilyttää myös jatkossa. Osin melu- ja näkösuojaus voidaan ratkaista myös rakentamisen keinoin.

Selvitysalueen maisemallisesti merkittävimmän elementin muodostaa puusto. Vanhat ja kookkaat männyt ovat komeita ja edustavat alueen vanhinta historiallista kerrosta. Eino Leinon puistossa istutettu koivikko ja lehtikuusikko ovat maisemallisesti myös miellyttäviä ja alueen muusta ympäristöstä erilaisina korostuvia metsäalueita. Lisäksi koko kaavarunkoalueelta on erotettavissa edustavia maisemapuuryhmiä. Metsäalueet, yksittäiset maisemapuut ja –puuryhmät elävöittäisivät maisemaa. Eino Leinon puiston alueista voitaisiin myös kunnostaa puistomaisia lähimetsiä ja viheralueita.

Kasvillisuuden kannalta alueella ei ole maankäyttöä rajoittavia tekijöitä. Mikäli silmälläpidettävän punavarpusen esiintyminen alueella halutaan turvata, on selvitysalueen pohjoisosan rehevän yleisilmeen säilyttäminen suotavaa.

Maaperän puolesta koko alue soveltuu hyvin rakentamiseen.

Maankäyttösuositukset perustuvat lähinnä arvoihin, joilla alueen maisemakuvaa, asumisviihtyvyyttä ja lähivirkistysalueen ominaisuuksia voidaan parantaa ja vaalia. Alueelle on mahdollista rakentaa laajasti uutta, mutta asumisviihtyvyyden ja maiseman historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseksi olemassa olevaa kasvillisuutta tulisi hyödyntää tulevassa maankäytössä.

9 Lähteet

Maanmittauslaitos, 2015. Paikkatietoikkuna. (<http://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta>, luettu 7/2015, 9/2017)

Maanmittauslaitos, 2015. Vanhat peruskartat 1:20 000 (No:2444 09, 1953, 1961, 1965, 1981, 1989)

Oulun kaupunki (2014). Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus, VILMO-suunnitelma.

Oulun kaupunki, asemakaava. Karttatie. (<http://kartta.ouka.fi/ims>, luettu 7/2015 ja 7/2017)

Oulun kaupunkisuunnittelu, 2015. Arvokkaita alueita Oulussa 2015. Keskeinen kaupunkialue. Sarja A 219.

Oulun yleiskaava 2020.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 2017. Uhanalaistiedot. Sähköposti Jouni Näpänkangas 28.6.2017.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 2015. Uhanalaistiedot. Sähköposti Jouni Näpänkangas 4.6.2015.

Pohjois-Pohjanmaan liitto (1993). Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava. 11.6.2003.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslen, A. & Mannerkoski, I. (toim.). 2010. Suomen lajien uhanalaisuus, punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

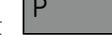
Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen A. & Lehikoinen A. 2016. Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. Ympäristöministeriö

Uuden Oulun yleiskaava, 2016. Kaavaselostus ja kaavakartta.

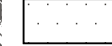

Kemintien kaavarunkoalue, Oulu
Luonto- ja maisemaselvitys
Liite 1. Maisema-analyysi 1:3000, kartta 1/2

- Selvitysalueen raja
- Eino Leimon puiston selvitysalue 2015

Alueen käyttötarkoitus

- Viher-/puistoalue
- Katu-/tie-/rata-alue
- Kevyen liikenteen väylä viheralueella
- Kaupan-/pienteollisuuden alue
- Urheiluun osoitettu alue
- Paikoitusalue

Maiseman tilallinen luonne

- Avoin
- Suljettu
- Maisemapuu (ei mitattu)/tilaa rajaava puurivistö
- Pitkä näkymä/
- miellyttävä lyhyt näkymä
- Kevyen liikenteen pääväylä
- Polku
- Tilaa jäsentävä väylä

- R1. Kemintie
- R2. Pohjantie
- R3. Tervahovintie
- R4. Kaaranatie

Maiseman kohokohta

- K1. Metsäalue, puusto
- K2. Metsäalue, koivikko
- K3. Metsäalue, lehtikuusikko
- K4. Maisemapuu
- K5. Maisemapuuryhmä

- Maisemahäiriö

- H1. Romut
- H2. Kaivanto
- H3. Jäsentelemättömät pienteollisuuspihat

— Selvitysalueen raja
— Eino Leimon puiston selvitysalue 2015

Alueen käyttötarkoitus

- Viher-/puistoalue
- Katu-/tie-/rata-alue
- Kevyen liikenteen väylä viheralueella
- Kaupan-/pienteollisuuden alue
- Julkisen rakentamisen alue
- Rakennettu tontin osa
- Rakentumaton tontin osa
- Urheiluun osoitettu alue
- P Paikotusalue

Maiseman tilallinen luonne

- Avoin
- Puoliavoin
- Suljettu

- Maisemapuu (ei mitattu)/tilaa rajaava puurivistö
- Pitkä näkymä/ miellyttävä lyhyt näkymä

- Kevyen liikenteen pääväylä
- Polku
- Tilaa jäsentävä väylä

R1. Kemintie
R3. Tervahovintie
R4. Kaaranatie
R5. Paulaharjuntie
R6. rautatie

Maiseman kohokohta

- K1. Metsäalue, puusto
K5. Maisemapuuryhmä
- K6. Piha-alue, puusto
K7. Viheralue, puusto

Maamerkki

- M1. Kaupan toteemi
- M2. Paulaharjuntien silta

Maisemahäiriö

H3. Jäsenetelemättömät pieneollisuuspihat
H4. Vanha asemalaituri

— Selvitysalueen raja
— Eino Leinin puiston selvitysalue 2015

Kasvillisuuskuviot

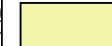

- Kuvio 1. VMT tuoreen kankaan metsä (rehevä)
- Kuvio 2. VMT tuoreen kankaan metsä (Belgian korpi)
- Kuvio 3. Kulttuurivaikutteinen istutusmetsikkö
- Kuvio 4. GOMT lehtomainen kangas
- Kuvio 5. Kulttuurivaikutteinen metsittynyt alue. Suurruohokasvillisuutta
- Kuvio 6. Kulttuurivaikutteinen pensoitunut niitty. Suurruohokasvillisuutta
- Kuvio 7. Kausittain veden valtaama kulttuurivaikutteinen metsittynyt alue.
- Kuvio 8. Suurruohokasvillisuus (meluvalli)
- Kuvio 9. Suurruohokasvillisuutta, sekapuustoa (meluvalli)
- Kuvio 10. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 11. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 12. VMT tuoreen kankaan metsä

Alueen lajisto muodostuu yleisistä lajeista. Alueella ei havaittu uhanalaisten lajien esiintymiä.

Kuviomattomat alueet rakennettuja, joissa kasvillisuus pääosin istutettua

- Selvitysalueen raja
- Eino Leimon puiston selvitysalue 2015

Kasvillisuuskuviot

- Kuvio 1. VMT tuoreen kankaan metsä (rehevä)
- Kuvio 2. VMT tuoreen kankaan metsä (Belgian korpi)
- Kuvio 11. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 12. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 13. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 14. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 15. VMT tuoreen kankaan metsä (rehevä)
- Kuvio 16. VMT tuoreen kankaan metsä
- Kuvio 17. Joutomaa

Alueen lajisto muodostuu yleisistä lajeista.
Alueella ei havaittu uhanalaisten lajien esiintymiä.

Kuviomattomat alueet rakennettuja, joissa
kasvillisuus pääosin istutettua.

- Selvitysalueen raja

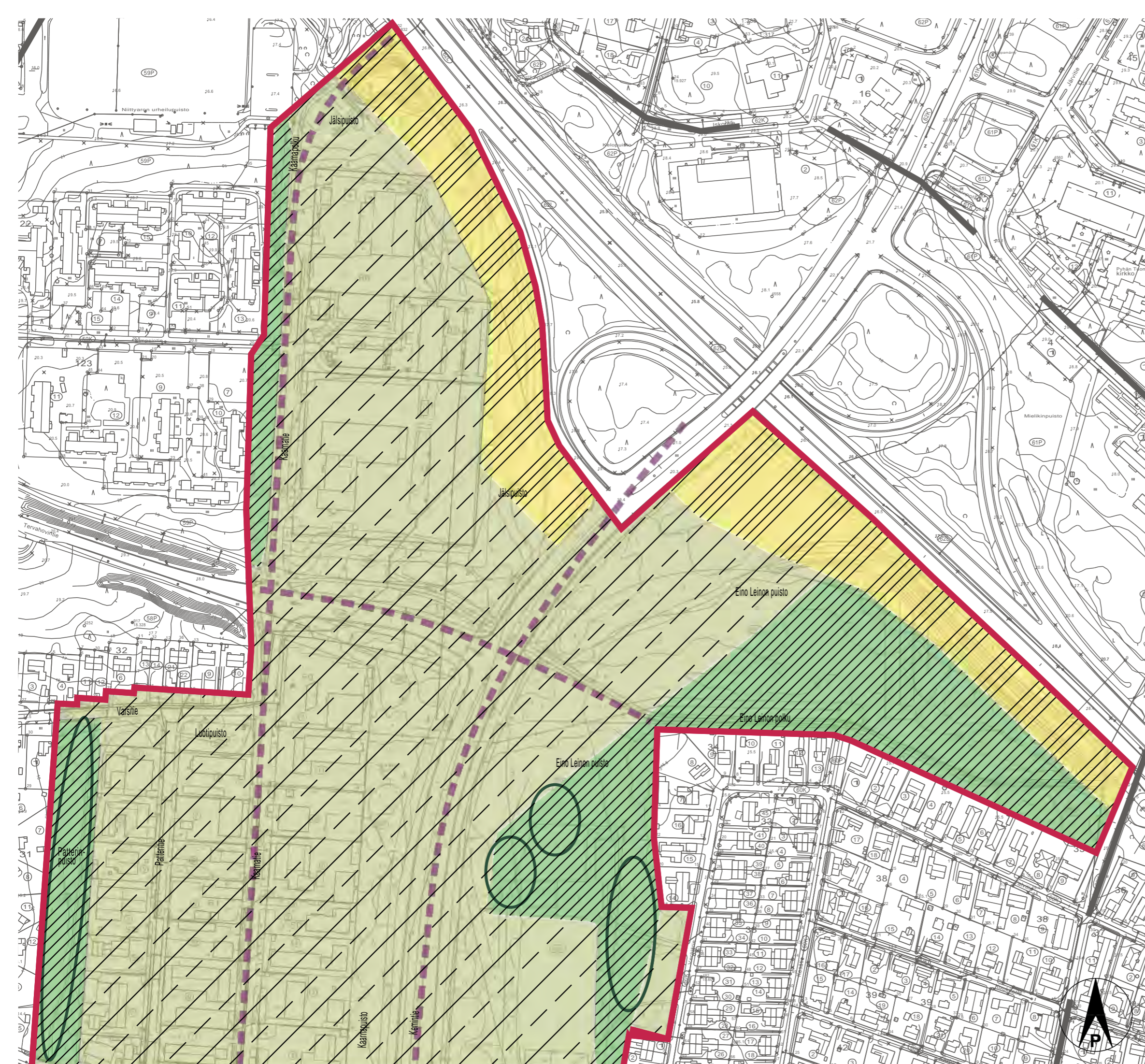
- Rakentamiseen soveltuva alue
 Luonto- tai maisema-arvot eivät rajoita rakentamista. Alueella ei ole varsinaisia suojelukohteita. Rakentamisen tulee olla kaupunkikuvallisesti korkeatasoista. Rakennettaville alueille tulee jättää riittävästi viher- ja puistoalueita viheryhteyksien säilyttämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ympäristön viihtyisyyden parantamiseksi.

- Puisto/viheralue
 Alue suositellaan säilytettävän puistona/viheralueena. Alueella maisemallisesti arvokasta puustoa tai virkistyskäyttö- ja/tai luontoarvoja tai viheralue lisää asumisviihtyvyyttä.

- Suojavyöhyke
 Huomioitava liikenteen aiheuttama melu- ja pölyvaikutus, sekä näkymät muilta alueilta. Vahvistaa myös ekologisten käytävien säilymistä.

- Yhteystarve
 Riittävät kulkuyhteydet alueiden välillä/alueen läpi ylläpidettävä tai parannettava

- Maisemallisesti merkittävää puustoa
 Puustoa suositellaan säilytettävän viheralueilla tai yksittäisinä maisemapuina.

- Selvitysalueen raja

- Rakentamiseen soveltuva alue
 Luonto- tai maisema-arvot eivät rajoita rakentamista. Alueella ei ole varsinaisia suojelukohteita. Rakentamisen tulee olla kaupunkikuvallisesti korkeatasoista. Rakennettaville alueille tulee jättää riittävästi viher- ja puistoalueita viherytteyksiensä säilyttämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ympäristön viihtyisyyden parantamiseksi.

- Puisto/viheralue
 Alue suositellaan säilytettävän puistona/viheralueena. Alueella maisemallisesti arvokasta puustoa tai virkistyskäyttö- ja/tai luontoarvoja tai viheralue lisää asumisviihtyvyyttä.

- Suojavyöhyke
 Huomioitava liikenteen aiheuttama melu- ja pölyvaikutus, sekä näkymät muilta alueilta. Vahvistaa myös ekologisten käytävien säilymistä.

- Yhteystarve
 Riittävät kulkuyhteydet alueiden välillä/alueen läpi ylläpidettävä tai parannettava

- Maisemallisesti merkittävää puustoa
 Puustoa suositellaan säilytettävän viheralueilla tai yksittäisinä maisemapuina.

